



Związek Harcerstwa
Rzeczypospolitej

Regulamin Symboli, odznak i oznaczeń

(Uchwała Naczelnictwa ZHR nr 43/1 z dnia 27 sierpnia 1994 r., zmieniony uchwałą Naczelnictwa ZHR nr 90/1 z dnia 20 lutego 1999 r., nr 160/1 z dnia 6 listopada 2004 r., nr 197/1 z dnia 6 listopada 2007r., nr 204/4 z dnia 4 marca 2008 r., nr 250/2 z dnia 27 listopada 2011 r., nr 265/5 z dnia 21 marca 2013 r., nr 295/2 z dnia 1 lutego 2015 r., nr 298/1 z dnia 18 kwietnia 2015 r., nr 311/7 z dnia 19 marca 2016 r., nr 363/4 z dnia 11 grudnia 2019 r.)

tekst jednolity z dnia 11 grudnia 2019 r.

§ 1

Regulamin reguluje zasady używania symboli, odznak i oznaczeń przez wszystkich członków i jednostki organizacyjne Związku.

§ 2

1. Odznaką harcerek, harcerzy, instruktorek i instruktorów jest Krzyż Harcerski noszony po lewej stronie bluzy mundurowej, na wysokości piersi (nad środkiem kieszeni).
2. Krzyż Harcerski mogą posiadać także członkowie współdziałający, jeżeli złożyli Przyrzeczenie Harcerskie i przestrzegają Prawa Harcerskiego.
3. Krzyż Harcerski otrzymuje się wraz z książeczką harcerską po złożeniu Przyrzeczenia Harcerskiego.
4. Harcerki i harcerze przed złożeniem Przyrzeczenia Harcerskiego mogą na mundurze, w miejscu przeznaczonym na Krzyż Harcerski, nosić lilijkę lub inny znak przyjęty w drużynie.
5. W okresie żałoby Krzyż Harcerski winien być przepasany krepą szerokości około 1cm umieszczoną na skos z prawej strony.

§ 3

1. Odznaką zuchów jest Znaczek Zucha noszony po lewej stronie bluzy mundurowej, na wysokości piersi (nad środkiem kieszeni).
2. Znaczek Zucha otrzymuje się wraz z książeczką zuchową po złożeniu Obietnicy Zucha.

§ 4

1. Odznaką harcerek i harcerzy starszych jest Odznaka Harcerstwa Starszego noszona po lewej stronie bluzy mundurowej, pod Krzyżem Harcerskim (na środku fałdy lewej kieszeni lub na patce lewej kieszeni).
2. Odznakę Harcerstwa Starszego otrzymuje członek Kręgu Harcerstwa Starszego w momencie podjęcia zobowiązania i rozpoczęcia jego realizacji.
3. Odznakę Harcerstwa Starszego może otrzymać harcerka starsza, harcerz starszy nienależący do Kręgu Harcerstwa Starszego, warunkiem jest praca zobowiązaniami (pod kierunkiem osoby znającej metodykę pracy ze zobowiązaniami).

§ 5

1. Odznaką instruktorek i instruktorów jest ponadto Odznaka Instruktorska „Lilijka ZHR”, noszona po lewej stronie bluzy mundurowej, pod Krzyżem Harcerskim (na środku fałdy lewej kieszeni).
2. Odznakę, o której mowa w ust. 1., otrzymuje się wraz z legitymacją po:
 - a) zdobyciu stopnia przewodniczki lub przewodnika,
 - b) weryfikacji stopnia instruktorskiego w ZHR,

c) otrzymaniu stopnia honorowego „Działacz Harcerski”.

§ 6

1. Odznaką członków współdziałających jest Odznaka „Przyjaciel ZHR”.
2. Odznakę, o której mowa w ust. 1., otrzymuje się wraz z legitymacją po wstąpieniu do Koła Przyjaciół Harcerstwa albo rejestracji przy jednostce organizacyjnej ZHR.

§ 7

1. Odznaczeniem przyznawanym za wybitne osiągnięcia na rzecz Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej jest Krzyż Honorowy ZHR.
2. Zasady przyznawania oraz noszenia Krzyża Honorowego ZHR, a także wzór Krzyża Honorowego ZHR i legitymacji, określa odrębny regulamin.

§ 8

1. Odznaki, o których mowa w § 2 ust. 1-3 oraz w § 5, albo ich miniaturki, można nosić także na ubraniu cywilnym na lewej piersi, przy czym nie zaleca się stosowania obu tych odznak jednocześnie.
2. Wzory odznak i legitymacji, o których mowa w § 2 ust. 1-3, § 3, § 4, § 5, § 6, a także zasady ich dystrybucji i rejestracji określa Naczelnictwo ZHR w formie instrukcji.

§ 9

1. Oznaczeniem przynależności do Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej jest czarny napis „ZHR” na biało-czerwonym tle noszony po prawej stronie bluzy mundurowej na wysokości piersi (nad kieszenią), którego wzór określa załącznik do niniejszego regulaminu.
2. Uprawnionymi do używania oznaczenia, o którym mowa w ust. 1., są wszyscy członkowie Związku, którym na podstawie odrębnych przepisów przysługuje prawo używania munduru organizacyjnego.

§ 10

Związek używa tradycyjnego hymnu harcerskiego „Wszystko, co nasze Polsce oddamy”, którego treść i linię melodyczną określa załącznik do niniejszego regulaminu.

§ 11

Oznaką przynależności do wspólnoty skautowej, noszoną na przedniej części nakrycia głowy, jest:

- a) dla harcerek i instruktorek - tradycyjna lilijka lub koniczynka,
- b) dla harcerzy i instruktorów - tradycyjna lilijka.

§ 12

Oznaczenia stopni harcerek i harcerzy znajdują się na Krzyżu Harcerskim:

- a) ochotniczka/młodzik - krzyż oksydowany,
- b) tropicielka, starsza tropicielka/wywiadowca - krzyż ze srebrną lilijką,
- c) samarytanka, starsza samarytanka/ćwik - krzyż ze złotą lilijką,
- d) wędrowniczka, starsza wędrowniczka/Harcercz Orli - krzyż ze złotą lilijką i złotym kręgiem,
- e) Harcerka Rzeczypospolitej, Harcerz Rzeczypospolitej - krzyż ze złotą lilijką, złotym kręgiem i złotym wieńcem.

§ 13

1. Oznaczeniami stopni instruktorek i instruktorów są podkładki pod Krzyżem Harcerskim:
 - a) przewodniczka/przewodnik - podkładka w kolorze granatowym,
 - b) podharcmistrzyń/podharc mistrz - podkładka w kolorze zielonym,
 - c) harcmistrzyń/harc mistrz - podkładka w kolorze czerwonym.

2. Podkładki pod Krzyżem Harcerskim oznaczają ponadto:
 - a) stopień honorowy „Działacz Harcerski” - podkładka w kolorze brązowym,
 - b) kapelana harcerskiego, który nie posiada stopnia instruktorskiego - podkładka w kolorze fioletowym.

§ 14

Oznaczenia sprawności harcerek i harcerzy umieszcza się na prawym rękawie bluzy mundurowej, powyżej łokcia.

§ 15

1. Funkcje pełnione w Związku oznaczane są przy pomocy sznurów funkcyjnych.
2. Funkcje pełnione w Organizacji Harcerek albo Organizacji Harcerzy oznacza się w następujący sposób:
 - a) w drużynie:
 - zastępowa, zastępowy - sznur w kolorze brązowym noszony spod ramienia,
 - przyboczna, przyboczny - sznur w kolorze zielonym noszony spod ramienia,
 - drużynowa, drużynowy - sznur w kolorze granatowym noszony spod ramienia,
 - b) w hufcu - sznury w kolorze srebrnym:
 - hufcowa, hufcowy - sznur noszony z ramienia,
 - zastępczyni hufcovej, zastępca hufcowego - sznur noszony spod ramienia,
 - członkinie komendy hufca, członkowie komendy hufca - sznur noszony spod kołnierza,
 - c) w chorągwi - sznur w kolorze złotym:
 - komendantka chorągwi, komendant chorągwi - sznur noszony z ramienia,
 - zastępczyni komendantki chorągwi, zastępca komendanta chorągwi - sznur noszony spod ramienia,
 - członkinie komendy chorągwi, członkowie komendy chorągwi, Przewodnicząca Komisji Instruktorskiej, Przewodniczący Komisji Instruktorskiej - sznur noszony spod kołnierza,
 - d) w Głównych Kwaterach - sznur skórzany w kolorze brązowym:
 - Naczelniczka Harcerek, Naczelnik Harcerzy - sznur noszony z ramienia,
 - zastępczyni Naczelniczki Harcerek, zastępca Naczelnika Harcerzy - sznur noszony spod ramienia,
 - członkinie Głównej Kwatery Harcerek, członkowie Głównej Kwatery Harcerzy, Przewodnicząca Komisji Harcmistrzyń, Przewodniczący Komisji Harcmistrzowskiej - sznur noszony spod kołnierza,
 - współpracownicy Głównych Kwater - suwak skórzany w kolorze brązowym na sznurze oznaczającym funkcję podstawową, po ogłoszeniu tego faktu w rozkazie,
 - e) w Kręgu Harcerstwa Starszego - sznur w kolorze granatowym ze srebrnym suwakiem:
 - prowadząca, prowadzący - sznur noszony z ramienia,
 - vice prowadząca, vice prowadzący - sznur noszony z szyi,
 - f) szczepowa, szczepowy - sznur w kolorze granatowym noszony z ramienia,
3. Funkcje oraz członkostwo we władzach naczelnych oznacza się w następujący sposób:
 - a) w Naczelnictwie - sznur skórzany w kolorze białym z białym suwakiem:
 - Przewodniczący ZHR - sznur noszony z ramienia,
 - wiceprzewodniczący ZHR - sznur noszony spod ramienia,
 - pozostali członkowie - sznur noszony spod kołnierza,
 - b) w Radzie Naczelnej - sznur skórzany w kolorze białym z granatowym suwakiem, noszony spod ramienia,
 - c) w Komisji Rewizyjnej Związku - sznur skórzany w kolorze białym z czerwonym suwakiem:
 - przewodniczący - sznur noszony z ramienia,
 - pozostali członkowie, w tym wiceprzewodniczący - sznur noszony spod ramienia,
 - d) w Sądzie Harcerskim - sznur skórzany w kolorze białym z zielonym suwakiem:
 - prezes - sznur noszony z ramienia,
 - wiceprezes - sznur noszony spod ramienia,

- pozostali członkowie - sznur noszony spod kołnierza.
4. Funkcje we władzach okręgów oznacza się w następujący sposób:
 - a) w Zarządzie Okręgu - sznur w kolorze białym:
 - przewodniczący - sznur noszony z ramienia,
 - wiceprzewodniczący - sznur noszony spod ramienia,
 - pozostali członkowie - sznur noszony spod kołnierza,
 - b) w Komisji Rewizyjnej Okręgu - sznur w kolorze białym z czerwonym suwakiem:
 - przewodniczący - sznur noszony z ramienia,
 - pozostali członkowie - sznur noszony spod ramienia.
 5. Funkcje we władzach HOPR oznacza się w następujący sposób:
 - Komendant Główny HOPR - sznur w kolorze białym pleciony z niebieskim suwakiem noszony z ramienia,
 - Pełnomocnik HOPR - sznur w kolorze białym pleciony z niebieskim suwakiem noszony spod ramienia,
 - Członek Komendy HOPR - sznur w kolorze białym pleciony z niebieskim suwakiem noszony z szyi,
 - Koordynator HOPR - sznur w kolorze białym gładki z niebieskim suwakiem noszony z ramienia,
 - Zastępca Koordynatora HOPR - sznur w kolorze białym gładki z niebieskim suwakiem noszony z szyi.
 6. Oznaczenie funkcji kapelana - sznur w kolorze fioletowym:
 - Kapelan Naczelny Związku - sznur noszony z ramienia z białym suwakiem,
 - kapelan Organizacji Harcerzek lub Organizacji Harcerzy - sznur noszony spod ramienia ze skórzanym suwakiem,
 - Krajowy Referent ds. Harcerskich Kręgów Kleryckich - sznur noszony spod ramienia z czarnym suwakiem
 - kapelan okręgu - sznur noszony spod ramienia z białym suwakiem,
 - kapelan chorągwi - sznur noszony spod ramienia ze złotym suwakiem,
 - kapelan hufca - sznur noszony spod ramienia ze srebrnym suwakiem,
 - kapelan obwodu, szczepe, drużyny - sznur noszony spod ramienia.
 7. W przypadku pełnienia jednocześnie kilku funkcji na mundurze noszone jest oznaczenie funkcji najwyższego szczebla.

§ 16

1. Dodatkowe oznaczenia mogą być noszone:
 - a) plakietki okolicznościowe - na prawej stronie bluzy mundurowej (na prawej kieszeni) pod oznaczeniem przynależności do ZHR oraz na prawym rękawie bluzy mundurowej nad lub pod oznaczeniami sprawności,
 - b) oznaczenia uczestnictwa w kursach i szkoleniach, a także oznaczenia środowisk - na prawym rękawie bluzy mundurowej nad lub pod oznaczeniami sprawności,
 - c) lilijki w kolorze podkładek oznaczających stopnie instruktorskie, herby i nazwy miejscowości oraz oznaczenia środowisk - na lewym rękawie bluzy mundurowej, przy czym lilijka w kolorze podkładki umieszczana jest najniżej;
 - d) odznaki metalowe związane z rocznicami powstania harcerstwa, ZHR lub danego środowiska - na patce lewej kieszeni bluzy mundurowej, a pozostałe odznaki metalowe, z zastrzeżeniem litery e) oraz ust. 5 - na patce prawej kieszeni bluzy mundurowej;
 - e) odznaki metalowe oznaczające lata służby instruktorskiej (tzw. liście dębowe) - bezpośrednio pod krzyżem harcerskim.
2. Oznaczenia przynależności do środowisk mogą być noszone także na naramiennikach.
3. Liście dębowe, o których mowa w ust.1 lit. „e”, mają formę metalowych odznak w kolorze srebrnym lub złotym, których wzór określa załącznik do niniejszego regulaminu. Liście dębowe w liczbie nie większej niż dwa noszone są na mundurze półkolistie około 0,5 cm pod krzyżem harcerskim, z tym, że

w przypadku przyznania jednego liścia dębowego umieszcza się go pod prawym ramieniem krzyża, a jeśli jest to liść dębowy w kolorze złotym, przyznanych uprzednio liści dębowych w kolorze srebrnym nie nosi się.

4. Liczba oznaczeń i odznak, o których mowa w ust. 1., powinna być ograniczona do niezbędnego minimum.
5. Inne odznaki, odznaczenia, medale i ordery, a także odpowiednie baretki i wstęgi, mogą być noszone na mundurze zgodnie z przepisami ich dotyczącymi, przy czym jeśli przepisy wymagają umieszczanie ich na lewej piersi, mogą być one noszone wyłącznie pod krzyżem harcerskim, za wyjątkiem harcerskiej odznaki spadochronowej, która jest noszona nad krzyżem harcerskim.

§ 17

1. Jednostki organizacyjne ZHR posiadają prawo do stosowania dodatkowych symboli (np. proporce, totemy), odznak i oznaczeń, pod warunkiem, że nie będą one sprzeczne z zasadami wynikającymi z niniejszego regulaminu oraz innych przepisów Związku.
2. Związek, chorągwie, hufce i drużyny, a w uzasadnionych przypadkach także inne jednostki Związku, mogą ponadto posiadać własne sztandary.
3. Wzory sztandarów, o których mowa w ust.2, a także zasady ich przyznawania, przechowywania i występowania z nimi określi Naczelnictwo ZHR w formie instrukcji.

§ 18

Członkowie Związku oraz jednostki organizacyjne ZHR mogą stosować odstępstwa od zasad określonych w niniejszym regulaminie, pod warunkiem zatwierdzenia ich przez:

- a) Naczelniczkę Harcerek albo upoważnioną przez nią osobę - dla Organizacji Harcerek,
- b) Naczelnika Harcerzy albo upoważnioną przez niego osobę - dla Organizacji Harcerzy.